

V Bruselu dne 3.3.2021
COM(2021) 101 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021-2030

Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030

„Osoby se zdravotním postižením mají právo na dobré podmínky na pracovišti, právo vést nezávislý život, právo na rovné příležitosti, právo plně se zapojit do života své komunity. Všichni mají právo na život bez překážek. A naší povinností jakožto společenství je zajistit jejich plné zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“

Předsedkyně Komise von der Leyenová¹

1. Vize a potřeba jednat

Evropská unie je založena na hodnotách rovnosti, sociální spravedlnosti, svobody, demokracie a lidských práv. Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) a Listina základních práv Evropské unie poskytují základ pro boj proti všem formám diskriminace a stanoví rovnost jako základ politik EU. Předsedkyně von der Leyenová oznámila jako jednu z priorit své Komise vybudování Unie rovnosti ve všech jejích podobách.

Přijetí Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „úmluva“) v roce 2006 znamenalo průlom při stanovování minimálních pravidel pro práva osob se zdravotním postižením². EU a její členské státy jsou smluvními stranami úmluvy a pokračují v jejím provádění³.

Jako vodítko pro politiky zaměstnanosti a sociální politiky slouží evropský pilíř sociálních práv,⁴ jenž byl vyhlášen v roce 2017 společně Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí. Zásada 17 pilíře zdůrazňuje, že osoby se zdravotním postižením mají právo na podporu příjmu k zajištění jejich důstojného života, služeb, které jim umožňují účast na trhu práce a na životě ve společnosti, a na pracovní prostředí uzpůsobené jejich potřebám.

Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020⁵ připravila půdu pro bezbariérovou Evropu a posílila opatření rovněž podporovaná fondy EU s cílem pozitivně změnit život přibližně 87 milionů osob v EU, které mají určitou formu zdravotního postižení⁶. Z hodnocení⁷ vyplývá, že to přispělo ke zlepšení situace v mnoha oblastech, zejména v přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením a podpoře jejich práv tím, že se zdravotní postižení dostalo na přední místo v programu EU.

Osoby se zdravotním postižením se však při přístupu ke zdravotní péči, vzdělávání, zaměstnání, rekreačním činnostem, jakož i při účasti na politickém životě dosud potýkají

¹ Předsedkyně Evropské komise von der Leyenová, [Evropský den osob se zdravotním postižením, 2020](#).

² [Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením](#).

³ [Provádění na úrovni EU](#).

⁴ [Interinstitucionální vyhlášení evropského pilíře sociálních práv](#) (2017/C 428/09).

⁵ Sdělení Komise (COM(2010) 636 final): [Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020](#).

⁶ Údaje: EU SILC (statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek) a EU LFS (šetření pracovních sil). 24,7 % obyvatel EU starších šestnácti let je při svých činnostech omezeno, přičemž 17,7 % má mírná omezení a 7 % závažná omezení; S. Grammenos/M. Priestley, 2020: [Údaje a osoby se zdravotním postižením, Evropa 2020](#).

⁷ Pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2020) 291 final): [Hodnocení Evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020](#).

se značnými překážkami. Jsou více ohroženy chudobou nebo sociálním vyloučením (28,4 %) v porovnání s osobami bez postižení (18,4 %). Více než polovina osob se zdravotním postižením uvádí, že se v roce 2019 cítila osobně diskriminována⁸.

Pandemie COVID-19 a její hospodářské důsledky řešení tohoto problému činí ještě naléhavějším, neboť tyto překážky a nerovnosti ještě umocnila⁹. Osoby se zdravotním postižením, které žijí v zařízeních ústavní péče, mají vyšší míru výskytu infekce a zároveň více trpí izolací v důsledku pravidel pro omezení fyzického kontaktu. Osoby žijící v komunitě a doma jsou nepříznivě dotčeny omezeným poskytováním osobních služeb, což může ohrozit nezávislý život. Omezená přístupnost nástrojů IKT, které jsou nezbytné pro telekonference, práci na dálku, distanční vzdělávání, nakupování na internetu či přístup k informacím v souvislosti s pandemií COVID-19, ztěžuje provádění i drobných úkolů. EU rychle přijala opatření ke zmírnění socioekonomických důsledků pandemie, aby zajistila spravedlivé a inkluzivní oživení za účelem řešení rozdílů a nerovností. Komise podpořila nouzová opatření již na počátku jara roku 2020¹⁰ a v květnu navrhla rozsáhlý plán na podporu oživení Evropy¹¹. Příští dlouhodobý rozpočet EU spolu s nástrojem Next Generation EU¹² představují největší balíček stimulačních opatření, který kdy byl přijat. Tato opatření podpoří reakci na krizi COVID-19 a následně oživení zohledňující osoby se zdravotním postižením¹³.

Je načase evropská opatření rozšířit. Evropský parlament¹⁴ požadoval obnovenou strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením, která zahrnuje všechny oblasti úmluvy, a Rada je odhodlána pokračovat v práci na jejím provádění¹⁵. Evropský hospodářský a sociální výbor a Evropský výbor regionů vyzdvihly úlohu přístupnosti a nezávislého způsobu života, jakož i význam řízení a monitorování¹⁶.

Tato strategie má v příštím desetiletí zlepšit život osob se zdravotním postižením, a to v EU i mimo ni. Cílů této strategie lze dosáhnout pouze prostřednictvím koordinovaných opatření jak na vnitrostátní úrovni, tak i na úrovni EU, a to se silným závazkem členských států a regionálních a místních orgánů plnit opatření navržená Komisí.

V některých oblastech sdílí EU s členskými státy pravomoci, například v oblasti dopravy a vnitřního trhu. V dalších příslušných oblastech, jako je zdravotnictví, vzdělávání a kultura, jsou i nadále pravomoci členských států těmi hlavními a EU plní podpůrnou úlohu. Vytvoření vnitrostátní politiky v oblasti zdravotního postižení v souladu s povinnostmi provést úmluvu a v souladu s platnými pravidly EU tedy zůstává prvořadou odpovědností členských států. Tato strategie rovněž zajistí, aby Komise šla při provádění úmluvy příkladem a aby za tímto účelem posílila svou spolupráci s ostatními orgány EU.

⁸ Zvláštní Eurobarometr č. 493, [Diskriminace v EU](#), květen 2019.

⁹ [OSN, Resources on Persons with Disabilities and COVID-19](#).

¹⁰ [Opatření politiky soudržnosti proti koronaviru](#): Evropský fond solidarity; Investiční iniciativa pro reakci na koronavirus; Balíček REACT-EU (pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy).

¹¹ Sdělení Komise (COM(2020) 456 final): [Chvilé pro Evropu: náprava škod a příprava na příští generaci](#).

¹² Sdělení Komise (COM(2020) 442 final): [Rozpočet EU, který je motorem evropského plánu na podporu oživení](#).

¹³ Jak bylo požadováno ve [Společném prohlášení](#) vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a místopředsedy Borrella, místopředsedkyně Jourové a komisařky Dalliové.

¹⁴ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 18. června 2020 [o evropské strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období po roce 2020](#).

¹⁵ Závěry Rady, 2019: [Posílení zaměstnanosti osob nacházejících se ve zranitelném postavení na trhu práce; závěry Rady o přístupu osob se zdravotním postižením ke sportu](#).

¹⁶ Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV), 2019: [Utváření agendy EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením na období 2020–2030](#); Evropský výbor regionů, 2017: [Deinstitucionalizace systémů zdravotní péče na místní a regionální úrovni](#).

Tato strategie zohledňuje rozmanitost zdravotního postižení, které je výsledkem vzájemného působení dlouhodobého fyzického, mentálního, duševního nebo smyslového postižení, jež často není viditelné, s překážkami v okolí, jakož i vyšší výskyt postižení s věkem, kdy určitou formu zdravotního postižení udává přibližně polovina osob starších 65 let. Strategie prosazuje průřezovou perspektivu a zabývá se konkrétními překážkami, jimž čelí osoby se zdravotním postižením, které se nacházejí v situaci prolínání identit (genderová, rasová, etnická, sexuální, náboženská), ve složité socioekonomické situaci či jiné zranitelné situaci. Pokud jde o osoby se zdravotním postižením, zvláštní pozornost vyžadují ženy, děti, starší osoby, osoby bez domova, uprchlíci, Romové a jiné etnické menšiny.

Strategie podporuje ekologickou a digitální transformaci a zdravou Evropu¹⁷, přispívá tudíž k udržitelné, odolné, inovativní a spravedlivé Unii. Je součástí akčního plánu evropského pilíře sociálních práv přijatého Komisí. Tato strategie, která doplňuje strategie v oblasti rovnosti přijaté k potírání všech forem diskriminace, pomůže dosáhnout Unie rovnosti a posílit úlohu Evropy jako globálního partnera v boji proti nerovnostem, dosažením cílů udržitelného rozvoje stanovených OSN¹⁸ a podporou lidských práv.

2. Přístupnost – předpoklad práv, nezávislosti a rovnosti

Miliony osob se zdravotním postižením se setkávají s překážkami při využívání dopravy, při přístupu do budov nebo při získávání informací

Přístupnost zastavěného a virtuálního prostředí, informačních a komunikačních technologií (IKT), zboží a služeb, včetně dopravy a infrastruktury je předpokladem práv a podmínkou plného zapojení osob se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními.

V uplynulém desetiletí byla v různých oblastech přijata řada pravidel EU, které činí EU přístupnější pro osoby se zdravotním postižením: evropský akt přístupnosti vztahující se na produkty a služby, směrnice o přístupnosti internetových stránek, kodex pro elektronické komunikace, směrnice o audiovizuálních mediálních službách a právní předpisy o autorských právech¹⁹. Byly zavedeny evropské normy přístupnosti za účelem podpory provádění v zastavěném prostředí a IKT a toho, aby organizace přijaly koncept „design pro všechny“²⁰. Evropské politiky podporují digitální transformaci a veřejné digitální služby, které jsou inkluzivní a přístupné pro osoby se zdravotním postižením²¹. V nedávném návrhu na přezkum právních předpisů týkajících se roamingu²² Komise zahrнула

64,3 % osob se zdravotním postižením ve věku 16 nebo více let má doma internetové připojení v porovnání s 87,9 % osob bez zdravotního postižení

¹⁷ [Zelená dohoda pro Evropu](#) (COM(2019) 640 final); [Evropský klimatický pakt](#) (COM(2020) 788 final); [Formování digitální budoucnosti Evropy](#) (COM(2020) 67 final); [Vytvoření Evropské zdravotní unie](#) (COM(2020) 724 final); [Akční plán pro oběhové hospodářství](#) (COM/2020/98 final); [Renovační vlna pro Evropu](#) (COM(2020) 662); [Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027](#) (COM(2020) 624 final).

¹⁸ Organizace spojených národů: [Agenda pro udržitelný rozvoj 2030](#).

¹⁹ Směrnice 2019/882/EU [evropský akt přístupnosti](#); směrnice 2016/2102/EU [směrnice o přístupnosti internetových stránek](#); směrnice (EU) 2018/1972 [evropský kodex pro elektronické komunikace](#); směrnice (EU) 2018/1808 [směrnice o audiovizuálních mediálních službách](#) a právní předpisy v oblasti autorského práva přijaté podle [Marrákešské smlouvy \(2013\)](#) o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým osobám, osobám se zrakovým postižením nebo osobám s jinými poruchami čtení.

²⁰ Normy přístupnosti vyplývající z pověření Komise č. 376, 554, 420 a 473.

²¹ [Tallinské prohlášení o elektronické veřejné správě, 2017](#); [Berlínské prohlášení o digitální společnosti a digitální správě založené na hodnotách](#). Vesmírný program EU rovněž podporuje politiky elektronické veřejné správy prostřednictvím údajů, informací a služeb.

zvláštní opatření v zájmu snadnějšího přístupu koncových uživatelů se zdravotním postižením k tíšňovým službám.

Práva cestujících zaručují právo na nediskriminaci při přístupu k dopravě a na obdržení bezplatné pomoci pro cestující se zdravotním postižením a s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké, železniční, námořní nebo autobusové a autokarové dopravě²³. Cena Access City Award²⁴ podporuje soudržný, průřezový přístup, který jde nad rámec minimálních norem stanovených právem. Komise dále doporučila, aby v souvislosti s renovací budov za účelem zlepšení energetické účinnosti bylo zajištěno odstranění překážek bránících v přístupnosti²⁵.

Pravidla EU stanoví, že požadavky na přístupnost musí být pro členské státy povinné, aby mohly využívat fondy se sdíleným řízením, a nákup přístupného zboží, služeb a infrastruktury je povinností při zadávání veřejných zakázek²⁶. Členské státy se rovněž vyzývají, aby zahrnuly financování přístupnosti do plánů oživení a odolnosti.

Pro osoby se zdravotním postižením stále přetrvávají značné překážky, které brání mobilitě v rámci jednotlivých zemí i v celé Evropě a přístupu k informacím, výrobkům, službám a bydlení.

Aby byla Evropa bezbariérová, měly by členské státy zahrnout přístupnost do všech příslušných politik a opatření, zejména opatření týkajících se Zelené dohody pro Evropu, renovační vlny a nového evropského Bauhausu, a odborníkům by se mělo dostat odborné přípravy v oblasti přístupnosti.

Na úrovni EU bude Komise věnovat zvláštní pozornost správnému uplatňování a hodnocení všech pravidel EU upravujících přístupnost a určí nedostatky a potřebu dalších legislativních opatření²⁷. Opatření na úrovni EU bude zahrnovat i další práce na normalizaci a technických specifikacích. Do roku 2023 přezkoumá Komise fungování vnitřního trhu s pomocnými technologiemi, aby zjistila potřebu dalších opatření, protože různá pravidla v členských státech týkající se způsobilosti a certifikace výrobků mohou poškodit konkurenceschopnost cen²⁸. V roce 2021 Komise v návaznosti na sdělení o renovační vlně zreviduje legislativní rámec týkající se energetické náročnosti budov, což má rovněž dopad na zlepšení přístupnosti v důsledku požadavků na renovace²⁹.

²² Pracovní dokument útvarů Komise (COM(2021) 85 final): [Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o roamingu ve veřejných mobilních komunikačních sítích v Unii \(přepřacované znění\)](#).

²³ Práva cestujících v EU; Interoperabilita: [Nařízení Komise \(EU\) č. 1300/2014](#).

²⁴ Iniciativa Komise: [Evropská cena pro bezbariérová města \(Access City Award\)](#).

²⁵ Doporučení Komise (EU) 2019/786 ze dne 8. května 2019 o renovaci budov.

²⁶ Návrh nařízení Komise o společných ustanoveních pro fondy se sdíleným řízením (COM(2018) 375 final) ve znění COM(2020) 450 final; Směrnice 2014/24/EU [o zadávání veřejných zakázek](#).

²⁷ Hodnocení práv cestujících v letecké, vodní, autobusové a autokarové dopravě pro osoby se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu (2021) s ohledem na přezkum práv cestujících v regulačním rámci (2021–2022), hodnocení směrnice o přístupnosti internetových stránek (2022), přezkum evropského kodexu pro elektronické komunikace (2025).

²⁸ Zprávy o výsledku monitorování a využívání postupu prosazování práva, které mají členské státy předložit Komisi poprvé v prosinci 2021 a poté co tři roky, budou ukazovat pokrok při provádění směrnice v praxi a s ohledem na přístupnost internetových stránek veřejného sektoru a mobilních aplikací v průběhu času.

²⁹ Povinnost renovovat určitý procentní podíl veřejných budov ročně v současné době sice platí pouze pro ústřední vládní instituce, bude však rozšířena na budovy na všech úrovních veřejné správy včetně Komise.

Stěžejní iniciativa:

V roce 2022 Komise zahájí činnost evropského střediska zdrojů „**AccessibleEU**“ za účelem zvýšení soudržnosti v politikách přístupnosti a zjednodušení přístupu k příslušným znalostem. Tento rámec spolupráce spojí vnitrostátní orgány odpovědné za provádění a prosazování pravidel týkajících se přístupnosti s odborníky ze všech oblastí přístupnosti, aby sdíleli osvědčené postupy napříč odvětvími, inspirovali k rozvoji politiky na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU, jakož i k vývoji nástrojů a norem, jejichž cílem je usnadnit uplatňování práva EU. Komise zahájí přípravy na středisko **AccessibleEU** v rámci nově vytvořené **platformy pro zdravotně postižené**³⁰.

Komise rovněž:

- ✓ v roce 2021 poskytne členským státům praktické pokyny na podporu plnění povinností týkajících se přístupnosti podle **směrnic o zadávání veřejných zakázek** a podpoří odbornou přípravu veřejných zadavatelů v oblasti nákupů zajišťujících přístupnost,
- ✓ v roce 2021 zahrne přístupnost a podporu začlenění do **posílené strategie veřejné správy EU** se zaměřením na přívětivé digitální veřejné služby zaměřené na člověka v celé Evropě, které reagují na potřeby a preference evropských občanů, včetně potřeb osob se zdravotním postižením,
- ✓ v roce 2022 vyhodnotí uplatňování **směrnice o přístupnosti internetových stránek** a posoudí, zda by tato směrnice měla být revidována s cílem řešit jakékoli zjištěné nedostatky, například pokud jde o oblast působnosti, technologický pokrok a soudržnost s dalšími příslušnými právními předpisy EU,
- ✓ v roce 2021 a v souladu se strategií pro udržitelnou a inteligentní mobilitu přezkoumá **regulační rámec pro práva cestujících, včetně práv osob se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu** v letecké, vodní, autobusové a autokarové dopravě³¹,
- ✓ do roku 2022 zveřejní **soupis aktiv železniční infrastruktury**, tj. přístupných částí vlakových nádraží, s cílem určit překážky a bariéry bránící přístupnosti³²,
- ✓ v roce 2021 přezkoumá nařízení o hlavních směrech Unie pro rozvoj **transevropské dopravní sítě za účelem posílení ustanovení o přístupnosti**³³,
- ✓ v roce 2021 zreviduje svůj balíček pro městskou mobilitu s cílem posílit **plánování udržitelné mobility**, k čemuž je zapotřebí, aby členské státy přijaly místní plány mobility zohledňující potřeby různých skupin, včetně osob se zdravotním postižením³⁴.

³⁰ Viz bod 7.3.

³¹ Sdělení Komise (COM(2020) 789 final): [Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu](#), body 91 a 92 a příloha, opatření č. 63, 64. Hodnocení nařízení o právech cestujících v letecké dopravě pro osoby se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu a o právech cestujících ve vodní, autobusové a autokarové dopravě (2021) probíhají a měla by být dokončena v prvním semestru roku 2021.

³² [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) 2019/772](#).

³³ Nařízení (EU) č. 1315/2013: [Hlavní směry Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě](#); Sdělení Komise (COM(2020) 789 final): [Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu](#), bod 23 a příloha, opatření č. 55.

³⁴ Sdělení Komise (COM(2020) 789 final): bod 37 a příloha, opatření č. 20.

3. Využívání práv EU

Osoby se zdravotním postižením by měly požívat všech práv na rovnoprávném základě s ostatními, zejména při přemístění do jiného členského státu nebo účasti na politickém životě.

3.1. Volný pohyb a pobyt:

Při přestěhování do jiného členského státu za účelem práce nebo studia či z jiných důvodů se mohou osoby se zdravotním postižením setkat s potížemi při uznávání jejich statusu osoby se zdravotním postižením. To znamená, že mohou čelit překážkám při přístupu ke službám, včetně tlumočení do znakového jazyka, a k dávkám osob se zdravotním postižením v dané zemi. Problémy mohou stejně tak představovat i přeshraniční služby. Komise bude s členskými státy spolupracovat na rozšíření rozsahu vzájemného uznávání statusu osoby se zdravotním pojištěním v oblastech, jako je pracovní mobilita a dávky spojené s podmínkami poskytování služby.

Stěžejní iniciativa:

Komise do konce roku 2023 navrhne vytvoření **evropského průkazu osob se zdravotním postižením** za účelem jeho uznávání všemi členskými státy. Bude vycházet ze zkušeností z probíhajícího pilotního projektu týkajícího se evropského průkazu osob se zdravotním postižením³⁵ v osmi členských státech a ze zkušeností týkajících se evropské parkovací karty pro osoby se zdravotním postižením.

3.2. Podpora účasti na demokratickém procesu

Vnitrostátní předpisy zbavují **800 000 občanů EU se zdravotním postižením** práva účastnit se voleb do Evropského parlamentu, což odůvodňují jejich zdravotním postižením nebo problémy v oblasti duševního zdraví

Plné zapojení do politického života, jak vyžaduje úmluva, znamená, že se osoby se zdravotním postižením účastní voleb a podílejí se také na politických a rozhodovacích procesech na rovnoprávném základě s ostatními.

V praxi se osoby se zdravotním postižením často potýkají s potížemi při uplatňování svých práv z důvodu omezené přístupnosti (včetně absence informací a komunikace ve znakovém jazyce) nebo s omezením způsobilosti k právům a právním úkonům³⁶.

Ve svém doporučení pro volby do Evropského parlamentu v roce 2019³⁷ Komise členské státy vyzvala k prosazování výkonu volebních práv příslušníků nedostatečně zastoupených skupin, včetně osob se zdravotním postižením. Řada členských států již

³⁵ [Evropský průkaz osob se zdravotním postižením: pilotní projekt v osmi členských státech](#) (Belgie, Kypr, Estonsko, Finsko, Itálie, Malta, Rumunsko, Slovinsko).

³⁶ Infografika: EHSV, informační zpráva (SOC/554), 2019: [Skutečná práva osob se zdravotním postižením volit ve volbách do Evropského parlamentu](#). Organizace voleb v EU je do značné míry regulována na úrovni členských států a existuje celá řada vnitrostátních zákonů ovlivňujících politickou reklamu a komunikaci, včetně jejich transparentnosti. V této souvislosti existuje také rozsáhlé právo Unie. To v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu zahrnuje akt o evropských volbách z roku 1976 a nařízení o statutu a financování evropských politických stran a nadací. Komise nemá obecnou pravomoc zasahovat do volebních záležitostí. S výhradou dodržování některých základních zásad, jako jsou zásady stanovené v člancích 2 a 14 Smlouvy o Evropské unii, je v pravomoci členských států a jejich odpovědností stanovit konkrétní podmínky pro průběh voleb a příslušných vnitrostátních správních a soudních orgánů za účelem zajištění souladu s platnými právními předpisy a příslušnými normami.

³⁷ Doporučení Komise (EU) 2018/234: [Posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019](#).

přijala cílené právní úpravy a tento proces podporuje evropský akční plán pro demokracii³⁸. Ve zprávě Komise o průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 se uvádí, že je stále nutné dosáhnout dalšího pokroku³⁹. Evropský parlament vyzval členské státy ke zvýšení výměny osvědčených postupů⁴⁰ s cílem zlepšit podmínky pro politickou účast osob se zdravotním postižením, včetně přístupu k informacím a do volebních místností.

Jak bylo oznámeno ve zprávě o občanství za rok 2020⁴¹, bude Komise spolupracovat s členskými státy, mimo jiné prostřednictvím specializovaných diskusí v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci⁴², a s Evropským parlamentem s cílem zaručit politická práva osob se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními. Osoby se zdravotním postižením by se měly plně zapojit do konference o budoucnosti Evropy.

Komise rovněž:

- ✓ bude spolupracovat s členskými státy v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci s cílem podpořit plnou volební účast a **přístup k evropským volbám** (ať už jde o účast jako voliče, nebo jako kandidáta) se zaměřením na nedostatečně zastoupené občany, včetně občanů se zdravotním postižením, s cílem zaručit výkon politických práv osob se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními,
- ✓ bude jednat v roce 2022 v rámci akce na vysoké úrovni o volbách oznámené v akčním plánu pro demokracii o postupech inkluzivní demokracie s cílem, aby **kandidátní listiny odrážely rozmanitost** naší společnosti,
- ✓ na tomto základě a v úzké spolupráci s členskými státy v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci sestaví v roce 2023 **příručku správné volební praxe** věnovanou **účasti** občanů se zdravotním postižením na volebním procesu,
- ✓ bude usilovat o **řešení potřeb občanů se zdravotním postižením v přehledu o elektronickém hlasování**, plánovaném v rámci evropského akčního plánu pro demokracii,
- ✓ bude podporovat inkluzivní demokratickou účast, a to i pro osoby se zdravotním postižením, prostřednictvím nového **programu Občané, rovnost, práva a hodnoty**.

4. Důstojná životní úroveň a nezávislý způsob života

Pro důstojný život všech osob se zdravotním postižením jsou nezbytné nezávislý život, kvalita sociálních služeb a služeb zaměstnanosti, přístupné a inkluzivní bydlení, účast na celoživotním vzdělávání, náležitá sociální ochrana a posílená sociální ekonomika.

Více než milion dětí a dospělých se zdravotním postižením mladších 65 let a více než 2 miliony ve věku 65 let a starších žije v ústavech

50,8 % osob se zdravotním postižením je zaměstnaných v porovnání se 75 % osob bez postižení

37,6 % osob se zdravotním postižením je neaktivních v porovnání se 17,6 % osob bez postižení

28,4 % osob se zdravotním postižením je ohroženo chudobou a sociálním vyloučením oproti 18,4 % osob bez postižení

³⁸ Sdělení Komise (COM(2020) 790 final): [Evropský akční plán pro demokracii](#).

³⁹ Komise bude ve spolupráci s členskými státy zlepšovat ukazatele a sběr údajů s přihlédnutím k nedostatkům zjištěným v této zprávě.

⁴⁰ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2020: [Bilance evropských voleb](#).

⁴¹ Komise, 2020: [Zpráva o občanství EU za rok 2020](#): posílení postavení občanů a ochrana jejich práv.

⁴² [Evropská síť pro volební spolupráci](#).

4.1. Rozvoj nezávislého života a posílení poskytování komunitních služeb

Starší i mladší osoby se zdravotním postižením mají rovné právo na nezávislý život a na zapojení do společnosti se stejnými možnostmi volby místa bydliště, spolubydlících a způsobu života jako ostatní. V uplynulém desetiletí financování z EU významně přispívá k nezávislému životu a k zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti⁴³. Nezávislý způsob života vyžaduje diferencovanou strukturu kvalitních, přístupných a cenově dostupných komunitních služeb zaměřených na osobu a služeb poskytovaných rodinou, jež zahrnují osobní asistenci, lékařskou péči a intervence sociálních pracovníků, čímž se usnadňují každodenní činnosti a poskytuje volba osobám se zdravotním postižením a jejich rodinám.

Formální podpůrné služby musí začleňovat děti se zdravotním postižením a starší osoby a být pro ně přístupné a zároveň zohledňovat rovnost žen a mužů a kulturní aspekty.

Mnoho osob se zdravotním postižením, dospělých a dětí, je však stále odděleno od komunitního života a nemá kontrolu nad svým každodenním životem, především pak osoby, které žijí v ústavech⁴⁴. Je to především z důvodu nedostatečného poskytování komunitních služeb, bydlení a technických pomůcek, jakož i kvůli omezené dostupnosti podpory pro rodiny a osobní asistence, mimo jiné i v oblasti duševního zdraví⁴⁵. Situace je obzvláště složitá v odlehklých a venkovských oblastech. Pandemie COVID-19 zdůraznila a zvětšila problémy, s nimiž se potýkají osoby žijící v ústavech.

Kvalita služeb poskytovaných napříč členskými státy a v rámci nich se liší⁴⁶. Toto odvětví je navíc ovlivněno nedostatkem pracovních sil a náročnými pracovními podmínkami. Starší osoby se zdravotním postižením, které žijí ve venkovských oblastech, se více potýkají s nedostatečným poskytováním sociálních a zdravotních služeb⁴⁷. Otázka zajištění přístupu k těmto službám v oblastech s nízkou hustotou obyvatelstva byla vznesena v Zelené knize o stárnutí⁴⁸ a bude se jí dále zabývat chystaná dlouhodobá vize pro venkovské oblasti.

Vše výše uvedené vyžaduje posílená opatření ze strany členských států a Komise podpoří vnitrostátní, regionální a místní orgány v jejich úsilí o deinstitucionalizaci a nezávislý způsob života, a to i prostřednictvím fondů se sdíleným řízením na období 2021–2027, renovační vlny, renovační složky plánů na podporu oživení a odolnosti a nástroje pro technickou podporu⁴⁹.

Rychlá digitální transformace a přechod na zelenou ekonomiku nabízejí příležitosti s využitím informačních a komunikačních technologií (IKT), umělé inteligence a robotiky při navrhování služeb poskytovaných v místě a na dálku, které jsou přizpůsobeny potřebám osob se zdravotním postižením. Účinné využívání těchto technologií vyžaduje odstranění překážek bránících v přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením a investice do jejich digitálních dovedností.

⁴³ [Financování z EU a deinstitucionalizace](#); z financování z EU byla vyloučena zařízení dlouhodobé ústavní péče.

⁴⁴ N. Crowther (ANED), 2019: [The right to live independently and to be included in the community in European States](#).

⁴⁵ Coface – FamiliesEurope, 2020: [Disability and the Family](#).

⁴⁶ Akademická síť evropských odborníků na zdravotní postižení (ANED), 2018: [Mainstreaming Disability Rights in the European Pillar of Social Rights – a compendium](#), s. 94 a násl.

⁴⁷ OECD, 2020: [Policies for present and future service delivery across territories](#).

⁴⁸ Dokument Komise (COM(2021) 50 final): [Zelená kniha o stárnutí](#).

⁴⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/240 ze dne 10. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro technickou podporu (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 1).

Stěžejní iniciativy:

Do roku 2023 vydá Komise **pokyny, ve kterých členským státům doporučí zlepšení týkající se nezávislého života a začlenění do komunity** s cílem umožnit osobám se zdravotním postižením žít v přístupném, podporovaném bydlení v komunitě nebo žít i nadále doma (včetně programů osobní asistence).

Na základě stávajícího dobrovolného evropského rámce kvality sociálních služeb Komise do roku 2024 předloží zvláštní **rámec špičkových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením** s cílem zlepšit poskytování služeb osobám se zdravotním postižením a zvýšit atraktivitu pracovních míst v této oblasti, mimo jiné prostřednictvím prohlubování dovedností a změny kvalifikace poskytovatelů služeb.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ zavedly **osvědčené postupy týkající se deinstitucionalizace** v oblasti duševního zdraví a s ohledem na všechny osoby se zdravotním postižením, včetně dětí, k posílení přechodu od ústavní péče ke službám poskytujícím podporu v komunitě,
- ✓ prosazovaly a zabezpečily financování **sociálního bydlení, které je přístupné a zohledňuje osoby se zdravotním postižením**, včetně starších osob se zdravotním postižením, a řešily problémy týkající se osob se zdravotním postižením bez domova.

4.2. Rozvoj nových dovedností pro nová pracovní místa

Předpokladem pro přístup na trh práce a úspěch na tomto trhu je existence vhodných dovedností a kvalifikací. Jak je stanoveno v Evropské agendě dovedností⁵⁰, je třeba zavést vnitrostátní strategie dovedností, které by se měly týkat rovněž zvláštních potřeb osob se zdravotním postižením. Musí být zajištěn rovný přístup ke vzdělání a odborné přípravě zaměřené na trh práce na všech úrovních. V souladu s úmluvou odpovídají členské státy za přizpůsobení politik v oblasti vzdělávání a odborné přípravy potřebám osob se zdravotním postižením.

Navzdory právu na přístup k běžnému odbornému vzdělávání a přípravě je podíl mladých osob se zdravotním postižením, které byly poslány do speciálních odborných škol, vysoký. To je často zapříčiněno celkovou nedostatečnou přístupností a neexistencí přiměřených úprav⁵¹ a nedostatečnou podporou poskytovanou účastníkům vzdělávání se zdravotním postižením v rámci běžné odborné přípravy. Přejít na otevřený trh práce je obtížnější než z běžných vzdělávacích zařízení. Účast osob se zdravotním postižením na vzdělávání dospělých je navíc ve srovnání s osobami bez zdravotního postižení nižší⁵².

Doporučení Rady o odborném vzdělávání a přípravě⁵³ pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost vyzývá členské státy, aby koncipovaly programy odborného vzdělávání tak, aby byly přístupné a začleňovaly zranitelné skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením. Obnovená Evropská

⁵⁰ Sdělení Komise (COM(2020) 274 final): [Evropská agenda dovedností](#) pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost.

⁵¹ Viz ANED, 2018, s. 103 a násl; Přiměřená úprava znamená nezbytné a odpovídající změny a úpravy, které nepředstavují nepřiměřené nebo nadměrné zatížení a které jsou prováděny, pokud to konkrétní případ vyžaduje (článek 2 úmluvy).

⁵² Statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek z roku 2018.

⁵³ Doporučení Rady ([2020/C 417/01](#)).

aliance pro učňovskou přípravu přispěje ke sdílení znalostí o tom, jak lze učňovskou přípravu využívat jako nástroj sociálního začleňování, a podpoří závazky týkající se kvalitního učňovského vzdělávání poskytujícího podporu studentům se zdravotním postižením. Prostřednictvím posílené záruky pro mladé lidi⁵⁴ Komise podporuje dosah a aktivaci mladých lidí se zdravotním postižením.

Aby se úsilí o poskytování vzdělávání a odborné přípravy promítlo do účasti na trhu práce, musí hrát důležitou roli výchovní poradci a zejména veřejné služby zaměstnanosti. V agendě dovedností se Komise zavazuje při začleňování na trh práce spojit své síly s Evropskou sítí veřejných služeb zaměstnanosti s cílem rozvíjet vzájemné učení zaměřené na dovednosti potřebné na trhu práce a zintenzivnit poskytování poradenských služeb, a to i pro zaměstnané osoby a pro zranitelné skupiny, a na odstraňování nedostatků, zejména pokud jde o nedostatky v digitálních dovednostech, často ve spolupráci se sociálními podniky. Jak bylo oznámeno v Akčním plánu digitálního vzdělávání 2021–2027⁵⁵, členské státy budou podpořeny při zajišťování pomocných technologií a poskytování přístupného digitálního vzdělávacího prostředí a obsahu.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ stanovily cíle pro účast dospělých osob se zdravotním postižením na **vzdělávání** za účelem zvýšení jejich účasti a zajistily, aby se jejich **vnitrostátní strategie dovedností** vztahovaly na zvláštní potřeby osob se zdravotním postižením s cílem pomoci dosáhnout cílů v agendě dovedností a v akčním plánu provádějícím pilíř sociálních práv,
- ✓ přijaly cílená opatření a flexibilní formáty odborné přípravy s cílem zajistit **inkluzivní a přístupné programy odborného vzdělávání a přípravy**, a to i pro osoby se zdravotním postižením,
- ✓ na základě výsledků **plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností** v rámci paktu pro dovednosti dále podporovaly spolupráci mezi příslušnými zúčastněnými stranami sociální ekonomiky, včetně určení potřeb v oblasti digitálních dovedností a používání pomocné technologie pro lepší zaměstnatelnost.

4.3. Posílení přístupu ke kvalitním a udržitelným pracovním místům

Účast na trhu práce představuje nejlepší způsob zajištění ekonomické nezávislosti a sociálního začleňování. Rozdíl v zaměstnanosti osob se zdravotním postižením a bez postižení zůstává i nadále velký: u osob se zdravotním postižením se vyskytuje nižší míra zaměstnanosti, neúměrně na ně dopadá nezaměstnanost a dříve opouštějí trhy práce. Velký počet osob s těžkým zdravotním postižením nepracuje na otevřeném trhu práce, ale v zařízeních nabízejících takzvané chráněné zaměstnání. Takové systémy jsou rozmanité a ne všechny zajišťují odpovídající pracovní podmínky nebo pracovní práva pro osoby se zdravotním postižením ani cesty na otevřený trh práce⁵⁶. Zbavení způsobilosti k právům a právním úkonům může omezit schopnost osob s mentálním nebo duševním postižením uzavírat smlouvy nebo začít podnikat, což znemožňuje samostatnou výdělečnou činnost a podnikání.

⁵⁴ Doporučení Rady (2020/C 372/01): [Posílení záruk pro mladé lidi](#).

⁵⁵ Sdělení Komise (COM/2018/022): [Akční plán digitálního vzdělávání](#).

⁵⁶ ANED, 2018, s. 184 a násl.

V hodnocení strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období 2010–2020 byla zaměstnanost určena jako jedna z pěti hlavních politických priorit pro budoucí opatření. V zájmu zajištění lepších výsledků osob se zdravotním postižením na trhu práce bude Komise i nadále podporovat členské státy při provádění příslušných hlavních směrů politik zaměstnanosti prostřednictvím evropského semestru, při vyvíjení statistických nástrojů a při prosazování výměny osvědčených postupů v souvislosti s otevřenou metodou koordinace v sociální oblasti. Uvolnění potenciálu a talentu osob se zdravotním postižením bude přínosem pro jednotlivce, hospodářství i soudržnost celé společnosti. Ačkoli směrnice EU o rovnosti v zaměstnání⁵⁷ významně přispívá k prosazování stejných práv osob se zdravotním postižením v zaměstnání, a to i pokud jde o přiměřené uspořádání v práci, je třeba udělat více pro zajištění lepších výsledků pro osoby se zdravotním postižením na trhu práce.

Komise bude i nadále zajišťovat, aby členské státy práva, která uděluje směrnice o rovnosti v zaměstnání, nadále důsledně uplatňovaly, a v roce 2021 podá zprávu o jejím provádění. Zpráva také posoudí, zda se členské státy řídily doporučením Komise, dle kterého mají zvážit určení orgánu pro rovné zacházení, který by se v rámci působnosti směrnice o rovnosti v zaměstnání zabýval diskriminací na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace⁵⁸.

Členské státy mohou využít posílenou záruku pro mladé lidi za účelem podpory mladých osob se zdravotním postižením. Dalšími skupinami vyžadujícími zvláštní pozornost jsou ženy a osoby s psychosociálním postižením.

Komise rovněž podpoří politiky zaměstnanosti v členských státech prostřednictvím podpory sociální ekonomiky, která poskytuje služby osobám se zdravotním postižením, pomáhá budovat cesty k zaměstnání na otevřeném trhu práce pro osoby se zdravotním postižením a nabízí pracovní příležitosti⁵⁹. Situace v tomto odvětví se v rámci EU značně liší. Za účelem podpory členských států při posilování sociálního začleňování znevýhodněných skupin upravují právní předpisy EU v oblasti zadávání veřejných zakázek vyhrazené smlouvy a právní předpisy EU v oblasti hospodářské soutěže umožňují využít zvláštní státní podporu pro nábor pracovníků se zdravotním postižením. Souběžně s tím členské státy rovněž rozvíjejí politiky „inkluzivního podnikání“ zaměřené na nedostatečně zastoupené skupiny, jako jsou ženy, mladí lidé a migranti, mezi které patří rovněž osoby se zdravotním postižením.

⁵⁷ Směrnice Rady (2000/78/ES): [kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání](#).

⁵⁸ Doporučení Komise (EU) 2018/951: [o normách pro orgány pro rovné zacházení](#).

⁵⁹ [Sociální ekonomika v EU](#). Sociální ekonomika zahrnuje družstva, vzájemné pojišťovny, nezisková sdružení, nadace a sociální podniky.

Stěžejní iniciativa:

V roce 2022 předloží Komise **balíček opatření pro zlepšení výsledků osob se zdravotním postižením na trhu práce**, přičemž bude usilovat o spolupráci s evropskou sítí veřejných služeb zaměstnanosti, sociálními partnery a organizacemi osob se zdravotním postižením. Balíček podpoří členské státy při provádění příslušných hlavních směrů politik zaměstnanosti prostřednictvím evropského semestru. Bude poskytovat pokyny a podporovat vzájemné učení o posilování kapacit služeb zaměstnanosti a integračních služeb, propagaci perspektiv nábory prostřednictvím pozitivních činností a boje proti stereotypům, zajištění přiměřené úpravy, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a programů odborné rehabilitace v případě chronických nemocí nebo nehod, zkoumání kvalitních pracovních míst v chráněném zaměstnání a cesty na otevřený trh práce.

Komise rovněž:

- ✓ zveřejní v roce 2021 zprávu o provádění **směrnice EU o rovnosti v zaměstnání**⁶⁰ a v případě potřeby na ni naváže prostřednictvím návrhu právního předpisu, zejména s cílem posílit úlohu orgánů pro rovné zacházení,
- ✓ v roce 2021 vydá **akční plán pro sociální ekonomiku** s cílem zlepšit příznivé prostředí pro sociální ekonomiku, včetně příležitostí souvisejících s osobami se zdravotním postižením, a to prostřednictvím sociálních podniků se zaměřením na začlenění na otevřený trh práce.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ se do roku 2024 zaměřily **na zvýšení míry zaměstnanosti osob se zdravotním postižením a snížení rozdílů v míře zaměstnanosti** u osob se zdravotním postižením a bez postižení s cílem pomoci dosáhnout hlavního cíle zaměstnanosti pro rok 2030 navrženého v akčním plánu provádění evropského pilíře sociálních práv ke schválení Radou,
- ✓ posílily kapacity **služeb zaměstnanosti** pro osoby se zdravotním postižením a za tímto účelem zintenzivnily spolupráci se sociálními partnery a organizacemi osob se zdravotním postižením,
- ✓ usnadnily **samostatnou výdělečnou činnost a podnikání**, mimo jiné i v případě osob s mentálním a psychosociálním postižením, a to poskytováním podpory v právních otázkách a ve věcech podnikání, a to i s využitím finančních prostředků EU.

4.4. Konsolidace systémů sociální ochrany

Spolu se zaměstnáním za spravedlivých podmínek je nezbytným předpokladem zajištění přiměřeného příjmu pro důstojnou životní úroveň osob se zdravotním postižením a jejich rodin náležitá sociální ochrana i s penzijními systémy.

V souladu s evropským pilířem sociálních práv a s úmluvou zintenzivnily členské státy reformy svých systémů sociální ochrany, včetně svých rámců pro posuzování zdravotního postižení a dávek. Všechny země zavedly opatření k poskytování náhrady příjmu osobám se zdravotním postižením. Běžnou praxí se stávají osobní rozpočty a

⁶⁰ Tato zpráva bude předložena společně se zprávou o směrnici Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

finanční podpora, a to i pro pečující osoby⁶¹. Značný počet členských států obdržel od Komise prostřednictvím programu na podporu strukturálních reforem na podporu reforem svých systémů sociální ochrany⁶².

Cíle týkajícího se důstojné životní úrovně pro všechny však dosud nebylo dosaženo. Nedostatečná účast na trhu práce ve spojení s nedostatečnou sociální ochranou a zvláštními výdaji spojenými se zdravotním postižením, včetně rodinné péče, jsou hlavní příčiny většího ohrožení osob se zdravotním postižením a jejich rodin finanční chudobou. Kritéria způsobilosti pro dávky v invaliditě někdy působí jako překážka zaměstnání.

Komise:

- ✓ v roce 2022 zadá **studii o sociální ochraně a službách pro osoby se zdravotním postižením** s cílem posoudit osvědčené postupy v oblasti dávek v invaliditě, příjmů ve stáří, zdravotního pojištění, peněžitých a nepeněžních dávek, jakož i zvláštních výdajů v souvislosti se zdravotním postižením,
- ✓ poskytne pokyny na podporu členských států při dalších **reformách sociální ochrany** zaměřených na osoby se zdravotním postižením a rámce pro posuzování zdravotního postižení, a to i na základě žádostí prostřednictvím nástroje technické podpory.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ vymezily opatření k dalšímu **odstraňování nedostatků v oblasti sociální ochrany osob se zdravotním postižením** za účelem zmírnění nerovností, mimo jiné i náhradou zvláštních výdajů spojených se zdravotním postižením a uvážením způsobilosti pro přístup k dávkám v invaliditě.

5. Rovný přístup a zákaz diskriminace

Osoby se zdravotním postižením mají právo na ochranu před jakoukoli formou diskriminace a násilí, na rovné příležitosti a přístup ke spravedlnosti, vzdělávání, kultuře, bydlení, rekreaci, volnočasovým aktivitám, sportu a cestovnímu ruchu a na rovný přístup ke všem zdravotním službám.

52 % osob se zdravotním postižením se cítí být diskriminováno

Čtyřikrát více osob se zdravotním postižením než osob bez postižení udává neuspokojené potřeby v oblasti zdravotní péče

20,3 % mladých lidí se zdravotním postižením odchází předčasně ze vzdělávání v porovnání s 9,8 % osob bez postižení

Pouze 29,4 % osob se zdravotním postižením dosáhne terciárního vzdělání v porovnání s 43,8 % osob bez postižení

5.1. Zlepšení přístupu ke spravedlnosti, právní ochraně, svobodě a bezpečnosti

Osoby se zdravotním postižením by měly mít účinný přístup ke spravedlnosti, a to i prostřednictvím přiměřených úprav. V praxi to zahrnuje praktické a právní překážky, které osobám se zdravotním postižením brání v tom, aby se trestního a občanskoprávního řízení účastnily jako svědci, aby hájily svá práva jako oběti, podezřelé či obviněné osoby

⁶¹ ANED, 2018, s. 12, 62 a násl.; viz též: MOP: [Disability-inclusive social protection](#).

⁶² Na období 2021–2027 byl tento program nahrazen nástrojem pro technickou podporu s širším mandátem a zvýšeným rozpočtem 864,4 milionu EUR.

a rovněž aby v řízení vystupovaly v roli odborníka jako soudci, obhájci a státní zástupci. Právní překážky existují zejména u osob s mentálním postižením, psychosociálním postižením nebo s psychickými problémy, a to vzhledem k častému omezení či zbavení způsobilosti k právům a právním úkonům.

Ve svých iniciativách týkajících se digitalizace systémů soudnictví, ochrany práv obětí a přípravy odborníků⁶³ zohledňuje Komise v souladu s úmluvou problematiku zdravotního postižení. Digitalizace systémů soudnictví je nezbytná pro zlepšení přístupu ke spravedlnosti, a to včetně ve vztahu k osobám se zdravotním postižením, pokud je poskytnuta přístupnost. Komise bude věnovat zvláštní pozornost ženám se zdravotním postižením, u nichž je dvakrát až pětkrát vyšší pravděpodobnost, že se budou potýkat s násilím, než u jiných žen⁶⁴, a rovněž osobám se zdravotním postižením žijícím v ústavech. V rámci své strategie pro odbornou přípravu justičních pracovníků se Komise zaměří na ochranu práv fyzických osob v digitálním prostoru a na rozšíření odborné přípravy právníků o právní předpisy EU v oblasti zdravotního postižení, včetně úmluvy.

Komise:

- ✓ bude spolupracovat s členskými státy na provádění Haagské úmluvy o mezinárodní ochraně dospělých osob z roku 2000 v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, a to i prostřednictvím **studie o ochraně zranitelných dospělých osob v přeshraničních situacích**, zejména osob s mentálním postižením, aby připravila půdu pro její ratifikaci všemi členskými státy,
- ✓ zadá vypracování **studie o procesních zárukách pro zranitelné dospělé osoby v trestním řízení** a posoudí potřebu legislativních návrhů na **posílení podpory a ochrany zranitelných dospělých osob**, které se stanou oběťmi trestných činů, v souladu se strategií EU v oblasti práv obětí (2020–2025),
- ✓ poskytne **členským státům pokyny týkající se přístupu ke spravedlnosti** v EU v případě osob se zdravotním postižením, a to v návaznosti na mezinárodní pokyny, které vydala Organizace spojených národů⁶⁵,
- ✓ vypracuje opatření na podporu členských států při zvyšování účasti osob se zdravotním postižením jako **odborníků** v systému soudnictví a shromáždí osvědčené postupy týkající se **podporovaného rozhodování**.

5.2. Rovný přístup k sociální ochraně, zdravotní péči, vzdělávání a ke zboží a službám, včetně bydlení

Jádrem úmluvy je boj proti všem formám diskriminace osob se zdravotním postižením. EU zavedla komplexní soubor právních předpisů EU zakazujících diskriminaci s cílem zajistit rovné zacházení bez ohledu na pohlaví, sociální orientaci, rasový nebo etnický

⁶³ Sdělení Komise (COM(2020) 710 final): [Digitalizace soudnictví v Evropské unii](#); Sdělení Komise (COM(2020) 258 final): [strategie EU v oblasti práv obětí \(2020–2025\)](#); Sdělení Komise (COM(2020) 713 final): [Zajištění spravedlnosti v EU – Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2021–2024](#).

⁶⁴ Ve svém [usnesení o situaci zdravotně postižených žen](#) (2018/26855RSP) Evropský parlament rovněž zdůrazňuje, že 34 % žen se zdravotními problémy nebo se zdravotním postižením zažilo ve svém životě fyzické nebo sexuální násilí, jehož se dopustil jejich partner.

⁶⁵ Organizace spojených národů, 2020: [International Principles and Guidelines on Access to Justice for Persons with Disabilities](#).

původ, věk, vyznání nebo přesvědčení⁶⁶. Směrnice o rovnosti v zaměstnání stanoví konkrétní opatření k zajištění rovného zacházení s osobami se zdravotním postižením.

V právních předpisech EU existují nedostatky v zajištění rovného zacházení s osobami se zdravotním postižením mimo oblast zaměstnání, jako je sociální ochrana, zdravotní péče, vzdělání⁶⁷ a přístup ke zboží a službám, včetně bydlení. Až do přijetí návrhu směrnice Rady o rovném zacházení předloženého Komisí⁶⁸ zdůrazňují přetrvávající nerovnosti a diskriminace potřebu dalšího vývoje v právních předpisech EU.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ umožnily přijetí **návrhu horizontální směrnice** o provádění zásady rovného zacházení mimo oblast zaměstnávání včetně zdravotního postižení **předloženého Komisí**,
- ✓ podporovaly **spolupráci mezi EU a vnitrostátními rámci úmluvy** a členy evropských sítí obránců práv⁶⁹.

5.3. *Inkluzivní a dostupné vzdělávání*

Vzdělávání poskytuje základ pro potírání chudoby a pro vytvoření plně inkluzivní společnosti. Osoby se zdravotním postižením mají právo účastnit se vzdělávání na všech úrovních a ve všech formách, včetně předškolního vzdělávání a péče, na rovnoprávném základě s ostatními. Vzdělávací instituce a příslušné právní předpisy musí zajistit podmínky pro inkluzivní přístup.

Dosud existuje značná potřeba jednat, jak prokazují rozdíly ve výsledcích vzdělávání mezi účastníky vzdělávání se zdravotním postižením a bez postižení. Mnoho mladých osob se zdravotním postižením odchází ze vzdělávání předčasně a méně účastníků vzdělávání se zdravotním postižením dosáhne vysokoškolského vzdělání (rozdíl ve výši 14,4 procentního bodu). Mnoho dětí a mladých osob se zdravotním postižením je zapsáno do speciálních škol, jež neposkytují vždy účinné cesty do běžného vzdělávacího systému, k dalšímu odbornému vzdělávání nebo na trh práce. Doposud nebyl proveden dostatečný systematický výzkum podmínek, které jsou nezbytné k tomu, aby účastníci vzdělávání se zdravotním postižením uspěli, včetně účastníků vzdělávání s neviditelným postižením, jako je autismus, dyslexie nebo hyperaktivita. Opatření omezující volný pohyb osob během pandemie COVID-19 zvýšila naléhavost opatření, která zajistí, aby inkluzivní a přístupné distanční vzdělávání představovalo možnost pro všechny.

Na úrovni EU bylo inkluzivní vzdělávání stanoveno jako jedna z priorit v rámci programu vzdělávání. Jedna ze šesti os Evropského prostoru vzdělávání⁷⁰ je věnována inkluzivnímu vzdělávání a celoživotnímu učení pro všechny, počínaje předškolním vzděláváním a péčí. Související iniciativy, jako je iniciativa s názvem „Cesty ke školnímu úspěchu“, se zaměřují konkrétně na ohrožené skupiny, například žáky se zdravotním postižením a zvláštními vzdělávacími potřebami. Evropský přístup k

⁶⁶ [Směrnice o rasové rovnosti](#) (2000/43/ES); [směrnice o rovnosti v zaměstnání](#) (2000/78/ES); [směrnice o rovném zacházení](#) (2006/54/ES).

⁶⁷ Rozdíly: viz infografika v kapitolách 4 a 5, co se týká diskriminace, vzdělávání, zaměstnání, chudoby a zdravotní péče.

⁶⁸ Návrh směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, COM(2008) 0426.

⁶⁹ Jako je například Evropská síť vnitrostátních institucí pro lidská práva (ENNHRI), Evropská síť orgánů pro rovné zacházení (Equinet) a Evropská síť veřejných ochránců práv (ENO).

⁷⁰ Sdělení Komise (COM(2020) 625 final): [Vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025](#).

alternativním kvalifikacím prostřednictvím flexibilních a modulárních vzdělávacích drah může pozitivně ovlivnit zaměstnatelnost a proces celoživotního učení osob se zdravotním postižením.

Vzdělávací politiky budou i nadále podporovány Evropskou agenturou pro speciální a inkluzivní vzdělávání⁷¹. Komise shromáždí politiky a postupy podporující dosažení vzdělání u osob se zdravotním postižením uplatňované v členských státech za účelem poskytnutí informací pro tvorbu politik. Synergie s ohledem na přístup ke vzdělávání a jeho kvalitu, včetně předškolního vzdělávání a péče, bude využívána ve vztahu k připravované strategii EU v oblasti práv dítěte a evropské záruky pro děti.

V reakci na doporučení vydaná pro EU Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením v roce 2015 zřídil systém evropských škol pracovní podskupinu pro úmluvu OSN a přijal akční plán pro podporu vzdělávání a inkluzivní vzdělávání. Pro tento akční plán byl vytvořen zvláštní monitorovací systém.

Členské státy mohou za účelem podpory inkluzivního vzdělávání pro osoby se zdravotním postižením využít příležitosti, které nabízí financování Unii, včetně programů Erasmus+ a Evropský sbor solidarity, jež stanoví zvláštní opatření pro začlenění⁷². Politika soudržnosti a Nástroj pro oživení a odolnost ke snížení dopadů pandemie COVID-19 budou i nadále podporovat vnitrostátní reformy v oblasti inkluzivního vzdělávání s ohledem na digitální a ekologickou transformaci. V případě škol a školních budov se členské státy mohou mimoto zabývat přístupností prostřednictvím renovační vlny.

Tato strategie posílí spolupráci při vnitrostátních reformách v oblasti inkluzivního vzdělávání a využije možnosti synergií mezi Evropským prostorem vzdělávání, Evropskou agendou dovedností, akčním plánem digitálního vzdělávání a Evropským výzkumným prostorem a rovněž mezi programem Erasmus+ a jinými nástroji financování z EU.

Komise:

- ✓ v roce 2021 vydá **soubor nástrojů pro inkluzi v oblasti předškolního vzdělávání a péče**, který obsahuje zvláštní kapitolu o dětech se zdravotním postižením,
- ✓ podpoří členské státy při dalším rozvoji jejich **systemů vzdělávání učitelů** k odstranění nedostatků učitelů v oblasti zvláštních vzdělávacích potřeb a nedostatečných kompetencí všech odborníků v oblasti vzdělávání, pokud jde o zvládání rozmanitosti ve třídě a rozvoj inkluzivního vzdělávání,
- ✓ jako člen Nejvyšší rady **evropských škol** podpoří větší úsilí o provádění **akčního plánu pro podporu při vzdělávání a inkluzivní vzdělávání**⁷³ se zaměřením na přístupnost a přiměřenou úpravu, na přizpůsobení osnov potřebám účastníků vzdělávání se zdravotním postižením (např. alternativní vysvědčení umožňující pokračovat ve vzdělávání na vnitrostátní úrovni) a na poskytování vzdělávacích kurzů pro učitele týkajících se inkluzivního vzdělávání.

⁷¹ [Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání](#) je nezávislá organizace, která působí jako platforma pro spolupráci ministerstev školství v zemích, které jsou jejími členy.

⁷² Chystaná evropská záruka pro děti, Erasmus+, Evropský sbor solidarity.

⁷³ [Schválený Nejvyšší radou na jejím zasedání v dubnu 2019 v Aténách.](#)

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ podporovaly rozvoj **inkluzivních škol**, které se mohou stát vzorem v oblasti inkluzivní a inovativní výuky a učení v celé EU v souladu s cíli Evropského vzdělávacího prostoru a akčního plánu digitálního vzdělávání,
- ✓ zajistily, aby jejich vzdělávací systémy na všech úrovních byly v souladu s úmluvou, za účelem dosažení pokroku při **podporovaném učení v inkluzivním běžném prostředí**, jak bylo oznámeno ve sdělení o Evropském prostoru vzdělávání,
- ✓ podpořily provádění článku 24 úmluvy v **evropských školách**.

5.4. Udržitelný a rovný přístup ke zdravotní péči

Osoby se zdravotním postižením mají právo na vysoce kvalitní zdravotní péči, včetně léčebné rehabilitace a prevence.

Jsou zapotřebí další opatření, neboť osoby se zdravotním postižením pocítují neuspokojenou potřebu lékařské prohlídky čtyřikrát častěji než osoby bez zdravotního postižení. Zdravotní péče je často příliš nákladná, příliš daleko, nepřístupná nebo podléhá dlouhým pořadníkům⁷⁴. Jelikož se výskyt zdravotního postižení s věkem zhoršuje, starší osoby žijící ve venkovských oblastech se potýkají s obzvláštními problémy kvůli nedostatečné dostupnosti vhodné zdravotní péče a přetrvávajícímu nedostatku personálu⁷⁵. Osobám s neviditelným postižením (jako jsou chronické bolesti nebo mentální postižení), se vzácným onemocněním nebo s rakovinou, jež často vede k postižení, se ne vždy dostává podpory přizpůsobené na míru, kterou potřebují, a stejně je tomu u žen nebo uprchlíků se zdravotním postižením. Krize COVID-19 ukázala slabá místa v systémech zdravotní péče, zejména co se týče osob se zdravotním postižením, které žijí v ústavech a které mají omezený přístup k neodkladné a intenzivní péči.

Evropská zdravotní unie vyhlášená Komisí v listopadu 2020⁷⁶ podpoří členské státy při provádění politik ke zvýšení odolnosti jejich systémů zdravotní péče, mimo jiné i pro osoby se zdravotním postižením.

Reformy prováděné členskými státy by se měly zabývat specifickými problémy dané země, pokud jde o skupiny, které čelí zvláštním překážkám při přístupu ke zdravotním službám, a to s ohledem na iniciativu Komise týkající se digitální transformace zdravotnictví a péče⁷⁷.

Komise zintenzivní svůj boj proti rakovině prostřednictvím Evropského plánu boje proti rakovině⁷⁸. K posílení práv pacientů provede Komise hodnocení směrnice 2011/24/EU o právech pacientů v přeshraniční zdravotní péči. V rámci tohoto hodnocení určí, kdy se členské státy rozhodly uhradit náklady na ubytování a cestování nebo dodatečné náklady, které by osobám se zdravotním postižením mohly vzniknout při přístupu k přeshraniční zdravotní péči. Komise rovněž posoudí, do jaké míry vnitrostátní kontaktní místa pro

⁷⁴ Statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek z roku 2019: [tabulka \(hlth_dh030\)](#).

⁷⁵ [Statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek z roku 2018](#); Cedefop 2016: [Skill shortage and surplus occupations in Europe](#); Eurostat, 2020: [příručka Ageing Europe](#); [Eurostat Regional Yearbook, 2020](#).

⁷⁶ Sdělení Komise (COM(2020) 724 final): [Vytvoření evropské zdravotní unie](#).

⁷⁷ Sdělení Komise (COM(2018) 233 final): [Usnadnění digitální transformace v oblasti zdravotnictví a péče na jednotném digitálním trhu](#).

⁷⁸ Rada členských států obdržela ke zlepšení programů screeningu rakoviny za účelem jejího včasného odhalení podporu prostřednictvím programu Komise na podporu strukturálních reforem.

přeshraniční zdravotní péči zpřístupnily informace ve formátu přístupném osobám se zdravotním postižením.

Komise:

- ✓ bude řešit otázky související se zdravím a zdravotním postižením prostřednictvím Řídící skupiny pro podporu zdraví, prevenci chorob a zvládání nepřenosných nemocí za účelem sdílení **potvrzených osvědčených postupů v oblasti zdraví** s cílem podpořit členské státy při provádění reforem zdravotnictví,
- ✓ bude podporovat zúčastněné strany při odstraňování a zmírňování zátěže, kterou představuje pandemie COVID-19 pro **duševní zdraví** evropských občanů,
- ✓ odstraní konkrétní nerovnosti u osob se zdravotním postižením, pokud jde o **přístup k prevenci rakoviny, včasné odhalení a péči**, prostřednictvím zvláštních opatření určených pomocí registru nerovností v rámci evropského plánu boje proti rakovině.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ zlepšily přístup osob se zdravotním postižením k **celému portfoliu zdravotní péče**, včetně služeb v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a preventivních služeb, mimo jiné prostřednictvím pokynů Komise týkajících se přístupu ke zdravotní péči pro osoby se zdravotním postižením na základě inkluzivní, přístupné zdravotní péče zaměřené na osobu a svobodného a informovaného souhlasu,
- ✓ zvyšovaly povědomí a rozvíjely podpůrné strategie pro pacienty se **zdravotním postižením souvisejícím se vzácným onemocněním** a určily a zkoumaly způsoby, jak usnadnit přístup k nejmodernější léčbě, včetně využívání digitálních inovací ve všech členských státech.

5.5. Zlepšení přístupu k umění a kultuře, rekreaci, volnočasovým aktivitám, sportu a cestovnímu ruchu

Pro plné zapojení do společnosti jsou nezbytné přístupné a inkluzivní umělecké a kulturní, sportovní, volnočasové a rekreační činnosti a cestovní ruch. Tyto činnosti zvyšují pohodu a umožňují každému, včetně osob se zdravotním postižením, rozvíjet a využívat svůj potenciál. Rada zdůraznila tento význam ve svých závěrech o přístupu osob se zdravotním postižením ke sportu⁷⁹. Přístupný cestovní ruch pro osoby se zdravotním postižením má zásadní význam pro podporu účasti i socioekonomického rozvoje. Úmluva vyžaduje dvojí politiku a prosazuje běžné činnosti pro děti i dospělé i specifické činnosti pro zdravotně postižené.

Komise posílí účast osob se zdravotním postižením ve všech těchto oblastech prostřednictvím spolupráce s běžnými sportovními organizacemi i se sportovními organizacemi pro osoby se zdravotním postižením na všech úrovních. Bude podporovat a zviditelňovat umělecká díla osob se zdravotním postižením a usilovat o zpřístupnění kulturního dědictví a veškerého umění pro osoby se zdravotním postižením, a to s podporou financování z EU, jako je program Kreativní Evropa. Komise se bude rovněž zabývat stereotypy týkajícími se zdravotního postižení, například ve sdělovacích prostředcích a ve filmu v souladu se směrnicí o audiovizuálních mediálních službách,

⁷⁹ Závěry Rady, 2019: [o přístupu osob se zdravotním postižením ke sportu](#).

kteřá vyžaduje, aby obchodní sdělení respektovala lidskou důstojnost a neobsahovala žádnou diskriminaci, včetně diskriminace na základě zdravotního postižení⁸⁰. Komise navíc posoudí dostupnost tištěných děl pro osoby se zdravotním postižením při zohlednění stávajícího práva Unie⁸¹.

Komise rovněž:

- ✓ zahájí studii **hodnotící provádění článku 30** úmluvy s cílem podpořit členské státy v politikách zaměřených na zvýšení účasti a podpory osob se zdravotním postižením na sportovních, kulturních a volnočasových aktivitách,
- ✓ naváže partnerství s **Mezinárodním paralympijským výborem** na podporu začleňování do sportu a boje proti stereotypům,
- ✓ dále podpoří rozvoj přístupného cestovního ruchu, zejména ze strany měst, prostřednictvím **ceny Evropské hlavní město inteligentního cestovního ruchu**⁸².

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ prosazovaly a podporovaly **umění osob se zdravotním postižením** a zvyšovaly o nich povědomí jejich zviditelněním prostřednictvím výstav a představení a zpřístupňovaly osobám se zdravotním postižením více uměleckých sbírek a muzeí.

5.6. Zajištění bezpečnosti a ochrany

Osobám se zdravotním postižením více hrozí, že se stanou oběťmi násilí a zneužívání jak ve svém domácím prostředí, tak v ústavech, zejména ženám, starším osobám a dětem se zdravotním postižením⁸³. Osoby se zdravotním postižením jsou také terčem nenávistných verbálních projevů a šikany, a to i ve vzdělávacích institucích. Osoby se zdravotním postižením nebo se zdravotními problémy se potýkají s vyšší prevalencí násilí (17 % ve srovnání s 8 % u osob bez postižení nebo zdravotních problémů) a ve vyšší míře čelí obtěžování (50 % oproti 37 % u osob bez zdravotního postižení)⁸⁴.

Obchodníci s lidmi využívají zvláštní zranitelnost osob se zdravotním postižením za účelem pohlavního vykořisťování, nuceného žebřání a účelových sňatků⁸⁵. Bezpečnost a dobré podmínky migrantů, žadatelů o mezinárodní ochranu a osob požívajících této ochrany, včetně dětí se zdravotním postižením, nejsou vždy v přijímacích střediscích nebo jiných zařízeních, v nichž jsou ubytováni, chráněny. Katastrofy, jako jsou záplavy a zemětřesení, existující zranitelnost zvyšují, pro znevýhodněné skupiny je tudíž obnova po katastrofách obtížnější. Otázky související s rovností a přístupností v případě katastrof jsou ve stávajících plánech pro stav nouze a v rámci pomoci v oblasti civilní ochrany často opomíjeny.

Kromě toho může mít změna klimatu významnější dopad na osoby se zdravotním postižením, které mohou být ohroženy, pokud budou zasaženy klíčové služby a

⁸⁰ Směrnice (EU) 2018/1808: [směrnice o audiovizuálních mediálních službách](#).

⁸¹ Směrnice (EU) 2017/1564: [o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami](#).

⁸² [Evropské hlavní město inteligentního cestovního ruchu](#) pro udržitelnost, přístupnost, digitalizaci, kulturní dědictví / kreativitu.

⁸³ Zprávy Agentury Evropské unie pro základní práva: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/children-disabilities-violence>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.

⁸⁴ Agentura pro základní práva, 2021: [Fundamental Rights Survey – Crime, Safety and Victims' Rights](#).

⁸⁵ Dokument Komise (COM(2020) 661 final): [Třetí zpráva o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi](#) a související [pracovní dokument útvarů Komise](#) (SWD(2020) 226 final).

infrastruktura⁸⁶. Je proto obzvláště důležité zajistit, aby ekologická transformace na klimaticky neutrální společnost odolnou vůči změně klimatu byla spravedlivá a inkluzivní a zahrnovala osoby se zdravotním postižením.

Pro lepší podporu a ochranu bezpečnosti osob se zdravotním postižením ve všech situacích jsou zapotřebí mnohostranné politiky. K zajištění lepší ochrany před násilím a trestnou činností zavedla EU důkladný právní mechanismus a Komise provede cílená opatření v rámci strategie EU pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025⁸⁷ a strategie EU v oblasti práv dítěte, zahrnující rozvoj schopností odborníků a informační kampaně. Komise dále zajistí začleňování aspektů násilí a zneužívání souvisejících se zdravotním postižením do příslušných budoucích politik EU. Politiky by měly zahrnovat sledování ústavů a systematické zjišťování a vyšetřování případů násilí, trestné činnosti nebo zneužívání.

Společný evropský azylový systém stanoví společné standardy ochrany a mechanismy spolupráce k řešení zvláštní situace a potřeb zranitelných žadatelů o mezinárodní ochranu a jejich příjemců, včetně osob se zdravotním postižením. Komise navrhla reformu společného evropského azylového systému⁸⁸, aby byl odolnější a účinnější a zároveň posílil platné standardy ochrany. Stejně tak Komise zajistí podporu osob se zdravotním postižením v rámci Azylových migračních a integračních fondů (AMIF) a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu usnadní odbornou přípravu úředníků pro ochranu a tlumočnicků, kteří vyřizují žádosti o azyl podané zranitelnými osobami, včetně osob se zdravotním postižením. Komise mimoto zajistí synergii při provádění této strategie s akčním plánem pro integraci a začleňování (2021–2027)⁸⁹. Jednou z hlavních zásad nového akčního plánu je „začlenění pro všechny“ s ohledem na problémy spojené s mnoha vzájemně se prolínajícími riziky, jež pro migranty mohou představovat specifické problémy.

Pro přiblížení se ke společným evropským normám v operacích v oblasti civilní ochrany zahrne Komise zvyšování informovanosti ke zlepšení bezpečnosti zranitelných skupin. Financování z EU bude využito ke zvýšení povědomí o potřebách osob se zdravotním postižením v rámci civilní ochrany na zasedáních Evropského fóra pro civilní ochranu a sítě znalostí Unie v oblasti civilní ochrany. Komise bude nadále financovat programy odborné přípravy na katastrofy, včetně projektů a cvičení připravenosti s ohledem na potřeby osob se zdravotním postižením, a posílí zvláštní monitorování v rámci preventivních opatření.

Komise rovněž:

- ✓ do roku 2024 vydá **pokyny pro členské státy a aplikující odborníky**, včetně příslušníků policie, ohledně lepší podpory obětí násilí, které jsou osobami se zdravotním postižením,
- ✓ vyzve Agenturu Evropské unie pro základní práva, aby přezkoumala **situaci osob se zdravotním postižením, které žijí v ústavech**, v souvislosti s násilím, zneužíváním a mučením.

⁸⁶ S. Jodoin, N. Ananthamoorthy, K. Lofts, 2020: A Disability Rights Approach to Climate Governance (Přístup k řízení klimatu založený na právech zdravotně postižených), in: Ecology Law Quarterly, sv. 47, č. 1.

⁸⁷ Sdělení Komise (COM(2020) 152 final): [Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025](#).

⁸⁸ Sdělení Komise (COM(2020) 609 final): [Nový pakt o migraci a azylu](#).

⁸⁹ Sdělení Komise (COM(2020) 758 final): [Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027](#).

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ provedly **acquis v oblasti společného azylového systému** při zohlednění zvláštních potřeb **zranitelných žadatelů o mezinárodní ochranu a jejich příjemců**, včetně osob se zdravotním postižením, s cílem zajistit v praxi odpovídající ochranu,
- ✓ usnadnily **odbornou přípravu úředníků pro ochranu** a tlumočnicků, kteří vyřizují žádosti o azyl podané zranitelnými osobami, přičemž v tomto ohledu by měli velmi úzce spolupracovat s Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu.

6. Prosazování práv osob se zdravotním postižením v celosvětovém měřítku

EU bude ve všech mezinárodních vztazích a jako součást veškeré své vnější činnosti, plánování politik, programů financování a aktivit nadále hájit lidská práva osob se zdravotním postižením a podporovat jejich sociální začleňování. Pozornost je třeba věnovat také dětem a mladým lidem se zdravotním postižením, zejména ve společnostech v období konfliktu a po jeho ukončení nebo v rozvojových zemích, kde ochrana, přístup ke školnímu vzdělání a základní služby často chybí.

To znamená, že v rámci politik EU v oblasti rozšíření a sousedství a širšího programu rozvojové spolupráce bude zvláštní pozornost věnována spolupráci se třetími zeměmi.

Podle odhadů žije ve světě
1 miliarda
osob se zdravotním
postižením

Přibližně 15 % světové populace žije s určitou formou zdravotního postižení, přičemž zhruba 2–4 % se potýká s vážnými problémy při fungování a okolo 80 % z nich žije v rozvojových zemích⁹⁰. Ve velkých částech světa mají osoby se zdravotním postižením špatný přístup k inkluzivním základním službám, ochraně, pomocným technologiím, informacím, spravedlnosti a právní identitě. Kromě toho trpí diskriminací a nedostatečnými pracovními příležitostmi. K nejnaléhavějším problémům patří nepřetržitá ústavní péče a segregace. Vzdělávací systémy často nezohledňují potřeby

dětí se zdravotním postižením. Osoby se zdravotním postižením mimoto často patří k nejzranitelnějším při humanitárních krizích. V případě katastrof je jejich míra úmrtnosti dvakrát až čtyřikrát vyšší než u osob bez postižení⁹¹.

Touto strategií posílí EU svou úlohu obhájce práv osob se zdravotním postižením na celosvětové úrovni prostřednictvím spolupráce, humanitární činnosti a dialogu s mezinárodní komunitou Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Ačkoli se uznává, že partnerské země čelí různým problémům a že jsou zavedeny rozmanité rámce spolupráce s EU, tato strategie bude sloužit jako inspirace při usměrňování reformního úsilí a plánování pomoci s partnerskými zeměmi a příslušnými zúčastněnými stranami. Kromě toho bude EU nadále poskytovat humanitární pomoc a ochranu na základě potřeb v souladu s humanitárními zásadami.

EU vyzývá všechny státy, aby respektovaly, chránily a dodržovaly práva osob se zdravotním postižením, jak se uvádí ve všech politických iniciativách formujících příští desetiletí⁹². Je nezbytné, aby vnější činnost respektovala a uplatňovala zásady úmluvy

⁹⁰ Světová zdravotnická organizace / Světová banka, 2011: [World report on disability, viz str. 27](#).

⁹¹ Meziagenturní stálý výbor, 2019: [Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action](#), s. 2.

⁹²1) Společné sdělení (JOIN(2020) 5 final): [Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024](#);

společně s Agendou 2030, začleňovala koncepci univerzálního designu pro lepší přístupnost a zajišťovala přiměřenou úpravu pro osoby se zdravotním postižením ve všech opatřeních. EU tak učiní s pomocí veškerých svých nástrojů sahajících od politických, lidskoprávních a obchodních dialogů po spolupráci se třetími zeměmi v rámci politik EU v oblasti sousedství, rozšíření a mezinárodního partnerství, což zahrnuje také humanitární činnost a spolupráci s mezinárodními organizacemi. EU podporuje reformy veřejných politik na celosvětové úrovni k zajištění jejich větší inkluzivnosti a snaží se zajistit, aby byla všechna lidská práva, včetně práv osob se zdravotním postižením, i nadále základem reakce na pandemii COVID-19 a celosvětového oživení. Delegace EU poskytují podporu při prosazování práv osob se zdravotním postižením, pokyny k zajištění přístupnosti a smysluplných konzultací osob se zdravotním postižením, mimo jiné prostřednictvím organizací, které je zastupují, na základě stávajících osvědčených postupů. EU usiluje o cílená opatření v oblasti zdravotního postižení i o začleňování problematiky zdravotního postižení do své vnější činnosti. Evropský akční plán pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 a Akční plán EU pro rovnost žen a mužů III na období 2021–2025 stanoví cíl EU zintenzivnit činnost při potírání všech forem diskriminace, které osoby se zdravotním postižením čelí, přičemž je zvláštní pozornost věnována vícenásobným a prolínajícím se formám diskriminace, a to v souladu s obecnými zásadami v oblasti lidských práv týkajícími se nediskriminace v rámci vnější činnosti⁹³.

EU se rovněž vynasnaží zajistit, aby byly v rámci humanitární pomoci financované z EU náležitě řešeny potřeby osob se zdravotním postižením, a to posílením účasti osob se zdravotním postižením a spolupráce s občanskou společností, jakož i podporou rozvoje schopností. EU navíc posílí shromažďování údajů o osobách se zdravotním postižením v rámci humanitární pomoci financované EU, například podporou využívání washingtonského krátkého souboru otázek⁹⁴. Do revize nařízení EU o všeobecném systému preferencí GSP+ bude mimoto vložen odkaz na úmluvu s cílem motivovat příslušné obchodní partnery k jejímu dodržování.

EU rovněž posílí a upevní svou spolupráci s ostatními smluvními státy a signatáři s cílem urychlit ratifikaci a provádění úmluvy a zvýší vedoucí postavení zejména v rámci výroční konference smluvních stran úmluvy. EU nadále podporuje organizace občanské společnosti s cílem zajistit, aby se zástupci osob se zdravotním postižením mohli účastnit všech příslušných procesů prostřednictvím zvláštních a inkluzivních strukturovaných dialogů na úrovni EU, partnerských zemí i na celosvětové úrovni. Ty podněcují výměnu strategických iniciativ a osvědčených postupů ve spojení s rozsáhlejším šířením výsledků.

EU bude sdílet své strategie a postupy při provádění úmluvy na mnohostranných fórech OSN, jako je Rada pro lidská práva, Komise pro postavení žen nebo Komise pro sociální rozvoj, a s organizacemi regionální integrace, jako jsou Africká unie, sdružení ASEAN nebo USAN. Cílem této výměny by bylo podněcovat transparentní a ambiciózní provádění úmluvy po celém světě⁹⁵, přičemž z celosvětové výměny postupů by měla prospěch i EU. Větší zapojení EU do Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením by mohlo vést k účinnějšímu provádění úmluvy v EU i mimo ni. Komise

2) Společné sdělení (JOIN(2020) 17 final): [Akční plán EU pro rovnost žen a mužů \(GAP\) III](#) – Ambiciózní agenda pro genderovou rovnost a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU 2021–2025; 3) [všeobecný systém preferencí EU \(GSP\)](#).

⁹³ Rada, 6337/19, 2019: [Obecné zásady EU v oblasti lidských práv – zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti](#).

⁹⁴ Washingtonská skupina pro statistiku v oblasti zdravotního postižení: [Krátký soubor o fungování](#).

⁹⁵ Zejména v jiných organizacích regionální integrace, jako je Africká unie, sdružení ASEAN nebo USAN.

navrhne členským státům, aby EU nominovala kandidáta pro volby do výboru úmluvy v souladu se společným sdělením o multilateralismu⁹⁶.

Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a místopředseda Komise:

- ✓ v roce 2021 aktualizují **soubor nástrojů týkajících se „přístupu k rozvojové spolupráci EU založeného na právech, v němž jsou zahrnuta všechna lidská práva,“** k odstranění veškerých nerovností, včetně diskriminace osob se zdravotním postižením v rámci vnější činnosti,
- ✓ zajistí, aby **delegace EU** plnily aktivnější úlohu při podpoře provádění úmluvy a při podpoře celosvětové ratifikace,
- ✓ budou systematicky používat ukazatel Výboru pro rozvojovou pomoc OECD související se zdravotním postižením⁹⁷ ke sledování investic pro osoby se zdravotním postižením za účelem cíleného **monitorování financování z EU**,
- ✓ poskytnou společně s členskými státy prostřednictvím svých programů a nástrojů **technickou pomoc** správním orgánům partnerských zemí,
- ✓ uspořádají **pravidelné strukturované dialogy** během výroční konference smluvních stran úmluvy a v rámci jiných stávajících mnohostranných fór a posílí **spolupráci se zaměřením se na přístupnost a zaměstnanost**.

7. Účinné provádění strategie

Komise vyzývá členské státy a všechny orgány a agentury EU, aby uvážily potřeby osob se zdravotním postižením při navrhování, provádění a sledování politik, právních předpisů a programů financování prostřednictvím cílených opatření a začleňování. Komise vybízí orgány EU, členské státy a ostatní zúčastněné strany ke spolupráci v oblasti zdravotního postižení s podporou využívání financování z EU a zajišťování odborné přípravy.

7.1. Zlepšování právní úpravy – soulad s úmluvou při tvorbě politik

Cílem zlepšování právní úpravy je zajištění co nejlepšího základu pro včasnou a řádnou tvorbu politik. V článku 10 Smlouvy o fungování EU se zdůrazňuje, že při vymezování a provádění svých politik by se Unie měla zaměřit na boj proti diskriminaci, včetně diskriminace na základě zdravotního postižení.

Účinná tvorba politik znamená konzultace s osobami se zdravotním postižením a organizacemi, které je zastupují, a jejich zapojení v rámci celého procesu a poskytování informací o příslušných politických iniciativách a konzultacích v přístupných formátech.

V rámci svých činností na podporu rovnosti pro všechny a rovnosti ve všech jejích podobách usiluje Pracovní skupina Komise pro rovnost⁹⁸ o zajištění začleňování problematiky zdravotního postižení napříč všemi oblastmi politik.

⁹⁶ Společné sdělení (JOIN(2021) 3): [Posílení příspěvku EU k multilateralismu založenému na právech](#).

⁹⁷ OECD, 2019: [Handbook for the marker for the inclusion and empowerment of persons with disabilities](#).

⁹⁸ Tato interní Pracovní skupina pro rovnost je složena ze zástupců všech útvarů Komise a Evropské služby pro vnější činnost. Podporuje ji sekretariát působící při Generálním sekretariátu Evropské komise.

Komise rovněž:

- ✓ posílí **soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy** zlepšením zohlednění otázek v oblasti zdravotního postižení k zajištění souladu s úmluvou,
- ✓ zajistí případné jednotné **začlenění a posouzení záležitostí týkajících se zdravotního postižení** do posouzení dopadů a hodnocení, a to i prostřednictvím školení osob podílejících se na přípravě iniciativ týkajících se úmluvy.

7.2. Posílení spolupráce mezi orgány EU a členskými státy

K posílení provádění úmluvy a k lepšímu zohlednění závazku, který EU přijala jako smluvní strana úmluvy, bude Komise investovat do posílení koordinace na úrovni EU v souladu s doporučeními Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením⁹⁹. Komise bude spolupracovat s Evropským parlamentem a Radou, aby zajistila, že záležitosti týkající se zdravotního postižení jsou v rámci interinstitucionálních jednání náležitě zohledněny, a budou společně pracovat na zjišťování nedostatků ve stávajících právních předpisech.

Komise:

- ✓ vyzve všechny orgány a subjekty, agentury a delegace EU, aby pro své instituce a strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením **určily koordinátory pro zdravotní postižení,**
- ✓ uspořádá **pravidelná setkání na vysoké úrovni** mezi Evropským parlamentem, Radou, Komisí a ESVČ za účasti organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením,
- ✓ zajistí každoroční výměnu názorů s **Evropským hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů.**

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ zohlednily zvláštní potřeby osob se zdravotním postižením ve všech politikách, jež budou projednávány na úrovni Rady a v závěrech Rady (**začleňování problematiky zdravotního postižení**).

7.3. Spolupráce s členskými státy a regionálními a místními orgány

Členské státy jakožto strany úmluvy jsou klíčovými subjekty při provádění této úmluvy, do něhož jsou zapojeny vlády, parlamenty a další zúčastněné strany na různých úrovních. Musí pravidelně podávat zprávy Výboru OSN o svých opatřeních k provádění úmluvy, včetně vnitrostátních strategií pro osoby se zdravotním postižením. Komise posílí mechanismus řízení spolupráce na úrovni EU.

⁹⁹ Výbor OSN, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union](#), body 75, 77.

Stěžejní iniciativa:

V roce 2021 Komise zřídí **platformu pro zdravotní postižení**. Nahradí stávající skupinu na vysoké úrovni pro otázky zdravotního postižení a podpoří provádění této strategie i vnitrostátních strategií týkajících se osob se zdravotním postižením. Spojí vnitrostátní kontaktní místa úmluvy, organizace osob se zdravotním postižením a Komisi. Platforma by mohla být využita jako fórum pro výměnu informací týkajících se hodnocení OSN ohledně provádění úmluvy ze strany členských států. On-line přítomnost platformy pro zdravotní postižení bude obsahovat informace o jejích jednáních, činnostech, analýzách a informacích o jednotlivých zemích, včetně propagace přístupných a inkluzivních osvědčených postupů.

Komise rovněž:

- ✓ naváže dialog ohledně problematiky zdravotního postižení se **stávajícími sítěmi**¹⁰⁰ místních a regionálních orgánů.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ přijaly **ambiciózní vnitrostátní strategie** za účelem podpory provádění úmluvy a této strategie na **vnitrostátní, regionální a místní úrovni**.

7.4. Podpora provádění prostřednictvím financování z EU

Na podporu provádění této strategie a úmluvy bude EU i nadále prosazovat využívání finančních prostředků EU členskými státy v souladu s víceletým finančním rámcem na období 2021–2027¹⁰¹ a novými možnostmi financování v rámci nástroje Next Generation EU, plánu na podporu oživení, jenž povede k vymanění se ze současné krize a položí základy moderní a udržitelnější Evropy¹⁰². Z nástroje pro technickou podporu mohou členské státy získat podporu ve formě individuálně uzpůsobených technických odborných poznatků.

Nařízení o společných ustanoveních pro fondy se sdíleným řízením¹⁰³ stanoví politický rámec mimo jiné pro fondy politiky soudržnosti, včetně Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a nového Fondu pro spravedlivou transformaci (FST). Stanoví, že členské státy musí splňovat takzvané „základní podmínky“, aby zajistily, že investiční prostředí pro podporu EU bude předem dobře připraveno. Jedna základní podmínka vyžaduje, aby byl zaveden **vnitrostátní rámec zajišťující provádění úmluvy**. Jedno z kritérií pro její splnění se týká zavedení opatření k zajištění přístupnosti. Financování z EU podporuje oblasti, jako je deinstitucionalizace, socioekonomické začlenění osob se zdravotním postižením, přístup ke službám, inkluzivní vzdělávání a zdravotní péče, což zajistí větší inkluzivnost kulturního dědictví a jeho přístupnost. Kontaktní místa členských států pro záležitosti úmluvy mohou plnit důležitou úlohu při podpoře plnění příslušných základních podmínek v průběhu programového období. Nařízení o společných ustanoveních rovněž

¹⁰⁰ Mezi tyto sítě patří například [sítě Eurocities](#) nebo [Rada samosprávných obcí a regionů](#).

¹⁰¹ Nařízení Rady (2020/2093): [Víceletý finanční rámec na období 2021–2027](#);

¹⁰² Next Generation EU je dočasným nástrojem na podporu oživení v hodnotě 750 miliard EUR, který má pomoci odstranit hospodářské a sociální škody způsobené koronavirovou pandemií. Jeho ústředním prvkem je Nástroj pro oživení a odolnost, který bude poskytovat úvěry a granty na podporu reforem a investic členských států: Nařízení Rady (EU) 2020/2094, kterým se zřizuje [Nástroj Evropské unie na podporu oživení](#), jehož účelem je podpořit oživení po krizi COVID-19.

¹⁰³ Spolunormotvůrci dosáhli dne 1. prosince 2020 politické dohody ohledně návrhu Komise (COM(2018) 375 final) na nařízení o společných ustanoveních pro fondy se sdíleným řízením.

vyžaduje, aby byla při přípravě a provádění operačních programů členských států zohledněna přístupnost pro osoby se zdravotním postižením.

Při plnění cílů této strategie mohou hrát úlohu další fondy.

Program Erasmus+ posílí finanční podporu a jiná opatření pro začlenění účastníků se zdravotním postižením. Program Občané, rovnost, práva a hodnoty podpoří provádění a řízení této strategie. Komise podpoří provádění ostatních finančních nástrojů a programů, jako je InvestEU a Horizont Evropa¹⁰⁴, tak aby byla zohledněna problematika zdravotního postižení.

Ke sladění řízení příslušných fondů na základě víceletého finančního rámce na období 2021–2027¹⁰⁵ s ohledem na práva osob se zdravotním postižením podpoří Komise členské státy prostřednictvím větší spolupráce, činností ke zvýšení informovanosti a cílených pokynů.

K provádění vnějších cílů strategie přispěje nástroj spolupráce se sousedními zeměmi, rozvojové a mezinárodní spolupráce na období 2021–2027. Fondy, jako je SOCIEUX+, program technické spolupráce zaměřený na krátkodobé mise, nástroj pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX) a programy TWINNING, budou pomáhat provádět politiky EU v oblasti zdravotního postižení po celém světě.

Komise rovněž:

- ✓ prozkoumá možnosti financování prostřednictvím nového programu Občané, práva, rovnost a hodnoty s cílem podpořit zapojení **občanů se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními**,
- ✓ podpoří **členské státy při využívání fondů EU** v souladu s úmluvou a při respektování přístupnosti a zajistí, aby fondy EU nepodporovaly opatření, která přispívají k segregaci a sociálnímu vyloučení.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- ✓ při navrhování a provádění fondů EU zajistily **partnerství** s regionálními a místními orgány, organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením, občanskou společností, orgány působícími v oblasti základních práv a jinými zúčastněnými stranami,
- ✓ podněcovaly **kontaktní místa pro záležitosti úmluvy** k podpoře plnění příslušných základních podmínek v průběhu programového období.

8. Jít příkladem

Cílem Komise je jít příkladem a vyzývá ostatní orgány, subjekty a agentury EU, aby učinily totéž.

8.1. *Proces výběru, přijímání, zaměstnávání a udržení zohledňující osoby se zdravotním postižením*

Rozmanitost a inkluze obohacují a posilují organizace. V tomto duchu Komise do své obnovené strategie v oblasti lidských zdrojů zahrne opatření na podporu přijímání,

¹⁰⁴ [Erasmus+; Program InvestEU; Horizont Evropa.](#)

¹⁰⁵ [Víceletý finanční rámec na období 2021–2027.](#)

skutečného zaměstnávání a kariérních vyhlídek zaměstnanců se zdravotním postižením a vytvoří inkluzivní pracovní prostředí, posílí svůj závazek podporovat jakožto zaměstnavatel rozmanitost a rovnost a zajistí také přístupnost a přiměřenou úpravu. Nedávno zřízená „kancelář pro rozmanitost a inkluzi“ bude dohlížet na vypracovávání a provádění příslušných opatření a přispívat k podpoře rozmanitosti, rovnosti a začleňování ve všech útvarech Komise.

Proces výběru a přijímání pracovníků se zakládá na zásluhách a řídí se politikou rovných příležitostí. Je však třeba zavést proaktivní přístup a opatření na podporu větší rozmanitosti.

Při náboru se bude provádět prověření rovnosti a rozmanitosti přijímacích procesů, postupů a nástrojů s cílem určit jakékoli potenciální riziko předpojatosti nebo diskriminace a nezbytná nápravná opatření. Budou přijata vhodná opatření k zajištění účinné nápravy problémů zjištěných při prověřování rovnosti a rozmanitosti.

To podpoří interní komunikační kampaň Komise a odborná příprava zaměstnanců, včetně vedoucích pracovníků a personalistů (u nichž bude vzdělávání povinné), s cílem zajistit pracovní prostředí založené na respektu a bojovat proti předpojatosti a diskriminaci, a to rovněž vůči osobám se zdravotním postižením.

Co se týká výběru zaměstnanců, interinstitucionální Evropský úřad pro výběr personálu (EPSO) bude ve svých výběrových řízeních nadále uplatňovat politiku rovnosti, rozmanitosti a začleňování a ve fázi podávání přihlášek bude shromažďovat údaje o zdravotním postižení. Takto je úřad EPSO schopen zajistit přiměřenou úpravu, lépe určit nedostatky ve své informační činnosti a zvýšit možnost uchazečů se zdravotním postižením účastnit se zkoušek. Úřad také aktualizuje svou cílenou komunikační a informační strategii a bude dále rozvíjet síť partnerských organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením, své odborné znalosti v oblasti přiměřených úprav, jakož i svůj katalog odborné přípravy a služeb.

Komise ve všech svých náborových kanálech a různých programech uplatňuje politiku rovných příležitostí. Aby se to projevilo v praxi, bude výslovně nabádat osoby se zdravotním postižením, aby podávaly přihlášky, a v průběhu celého procesu bude uchazečům poskytovat cílenou podporu a pomoc.

Evropská služba pro vnější činnost bude nadále provádět svůj akční plán pro pomoc osobám se zdravotním postižením.

Stěžejní iniciativa:

Komise přijme **obnovenou strategii v oblasti lidských zdrojů**, která bude obsahovat opatření na podporu rozmanitosti a začleňování osob se zdravotním postižením, a vyzývá úřad EPSO, aby toto úsilí doplnil ve spolupráci s ostatními orgány EU přijímajícími zaměstnance.

Komise rovněž:

- ✓ zajistí **trvalé odstraňování překážek a předcházení jejich vzniku** ze strany všech útvarů s ohledem na zaměstnance a občany se zdravotním postižením (např. přístupné zařízení IKT a nástroje pro on-line schůzky),
- ✓ posílí **podávání zpráv** vedoucích pracovníků všech útvarů Komise o rozmanitosti, včetně přiměřené úpravy pro zaměstnance se zdravotním postižením.

8.2. Přístupnost budov a komunikace

Komise neustále zlepšuje přístupnost svých budov, digitálního prostředí a komunikací a zvýší úsilí o zajištění přístupnosti, včetně inovativních projektů, lepší přístupnost publikací, zejména z oblasti práva a politik Unie, poskytování odborné přípravy zaměstnancům a podporu výuky tlumočení v mezinárodním znakovém jazyce.

Komise:

- ✓ v roce 2021 přijme **akční plán pro přístupnost internetových stránek**, který bude sdílen a prosazován ve všech orgánech, agenturách a subjektech EU, s cílem zajistit soulad internetových stránek orgánů EU, dokumentů zveřejněných na těchto internetových stránkách a on-line platform s evropskými normami přístupnosti¹⁰⁶,
- ✓ do roku 2023 zlepší přístupnost v rámci svých služeb v oblasti **audiovizuálních sdělení a grafického designu**, jakož i svých publikací a akcí, případně včetně tlumočení do znakového jazyka a dokumentů ve snadno čitelném formátu,
- ✓ zajistí přístupnost všech **nově obsazených budov** Komise, s výhradou možných požadavků na územní plánování hostitelských zemí,
- ✓ zajistí přístupnost **míst**, kde se pořádají akce Komise,
- ✓ zajistí, aby do roku 2030 všechny budovy Komise splňovaly **evropské normy přístupnosti**, s výhradou možných požadavků na územní plánování hostitelských zemí.

9. Informovanost, řízení a měření pokroku

Komise bude spolupracovat s členskými státy s cílem doplnit a podpořit vnitrostátní kampaně, posílit zvyšování informovanosti a bojovat proti stereotypům spojeným se zdravotním postižením. Nadále bude pořádat zvláštní akce, zejména Evropský den osob se zdravotním postižením, jímž se oslavuje Mezinárodní den OSN osob se zdravotním postižením, který připadá na 3. prosince.

Komise posílí strukturované dialogy s osobami se zdravotním postižením a organizacemi, které je zastupují, a zajistí jejich zastupování v rámci příslušných politických procesů a konzultace s nimi ohledně příslušných návrhů Komise. I nadále bude financovat činnost organizací osob se zdravotním postižením, které přispívají k provádění úmluvy, a to v rámci programu Občané, rovnost, práva a hodnoty.

Opční protokol k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením umožňuje těmto osobám obrátit se na příslušný výbor, pakliže mají za to, že se staly oběťmi porušování ustanovení úmluvy ze strany státu, který je smluvní stranou úmluvy¹⁰⁷. K protokolu nepřistoupily všechny členské státy a návrh rozhodnutí Rady o přistoupení EU k Opčnímu protokolu k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením je projednáván od roku 2008. Komise bude pozorně sledovat vývoj v oblasti přistoupení členských států k opčnímu protokolu a v tomto ohledu znovu posoudí ratifikaci opčního protokolu úmluvy ze strany EU.

¹⁰⁶ Evropský úřad pro výběr personálu (EPSO) bude nadále zlepšovat přístupnost svých zkoušek a svých internetových stránek k zajištění souladu s [pokyny pro přístupnost internetového obsahu](#).

¹⁰⁷ [Opční protokol](#); [stav ratifikace](#): 21 členských států.

Komise zahájí s Radou práci na aktualizaci prohlášení EU týkajícího se pravomocí EU ve věcech upravených úmluvou, jak doporučil Výbor úmluvy v roce 2015¹⁰⁸. Počet příslušných právních aktů EU se podstatně zvýšil ze zhruba 40 aktů uvedených v prohlášení v roce 2008 na více než 130¹⁰⁹.

9.1. Posílení rámce EU podle úmluvy

Jakožto smluvní strana úmluvy musela EU zřídít rámec na podporu, ochranu a monitorování provádění úmluvy.

V tomto ohledu byl zaveden zvláštní rámec EU¹¹⁰ sestávající z evropského veřejného ochrance práv, Petičního výboru Evropského parlamentu, Agentury Evropské unie pro základní práva a Evropského fóra zdravotně postižených, přičemž každý z těchto subjektů plní své úkoly nezávisle, avšak ve vzájemné součinnosti. Rámec EU dohlíží na oblasti úmluvy, v nichž členské státy svěřily pravomoci EU i na provádění úmluvy orgány EU jakožto smluvními stranami.

Ke zvýšení účinnosti tohoto mechanismu na úrovni EU Komise:

- ✓ v roce 2022 přezkoumá **fungování rámce EU** a na základě toho navrhne opatření,
- ✓ uspořádá **každoroční dialog** mezi Komisí jakožto kontaktním místem EU a rámcem EU.

9.2. Zajištění řádného monitorování a podávání zpráv

Na základě zkušeností z Evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období 2010–2020 stanoví Komise rámec pro sledování provádění této strategie, který rovněž poskytne podklady pro evropský semestr, srovnávací přehled sociálních ukazatelů a provádění cílů udržitelného rozvoje.

Sledování vývoje v členských státech se bude opírat o lepší sběr statistických údajů o situaci osob se zdravotním postižením a informace o vnitrostátních politikách a postupech doplňujících podávání zpráv členskými státy zvláštnímu výboru OSN. Nový přehled představí pokrok dosažený při provádění činností na úrovni EU v rámci této strategie i těch, v nichž Komise vyzývá členské státy k přijetí opatření. Komise bude i nadále sledovat provádění právních předpisů EU v oblasti zdravotního postižení. Komise dále uváží, zda doladí opatření na základě zprávy o této strategii v polovině období.

Jménem EU podává Evropská komise jakožto kontaktní místo EU Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením pravidelné zprávy o provádění úmluvy v EU. Za tímto účelem bude Komise shromažďovat informace mimo jiné od Evropského parlamentu a Rady a rovněž v rámci útvarů Komise¹¹¹.

Aby bylo účinné sledování možné, jsou nezbytným předpokladem kvalitní údaje spolu s dlouhodobým výzkumem. To zahrnuje informace o tom, co ekologická a digitální

¹⁰⁸ Výbor OSN, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union \(Závěrečné připomínky k prvotní zprávě Evropské unie\)](#).

¹⁰⁹ Pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2017) 29 final): [Progress Report on the implementation of the European Disability Strategy \(2010–2020\) \(Zpráva o pokroku při provádění Evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením \(2010–2020\)\)](#).

¹¹⁰ [Revidovaný rámec na úrovni EU](#) za účelem dodržení souladu s čl. 33 odst. 2 úmluvy.

¹¹¹ [Podávání zpráv](#): další informace jsou shromažďovány o orgánech a subjektech EU.

transformace znamená pro osoby se zdravotním postižením. Ačkoli Eurostat poskytuje pro klíčové oblasti údaje z šetření, stávající sběr údajů zatím nezahrnuje všechny příslušné oblasti a není vždy dostatečně častý, aby bylo možno určit trendy.

Komise posílí sběr údajů ve všech oblastech, v nichž byly zjištěny nedostatky¹¹², včetně údajů o osobách žijících v ústavech, a výzkum problematiky zdravotního postižení na základě rámcového programu pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027) se začleněním intersekcionalního přístupu. Na základě komplexnějšího sběru údajů Komise posílí sledování zdravotního postižení v souvislosti s evropským semestrem.

Komise rovněž:

- ✓ v roce 2021 vypracuje a zveřejní **rámec pro monitorování** cílů a opatření této strategie,
- ✓ nejpozději v roce 2023 vypracuje nové **ukazatele zdravotního postižení** s jasným plánem provádění. Měly by zahrnovat ukazatele týkající se dětí a situace osob se zdravotním postižením v zaměstnání, při vzdělávání, v oblasti sociální ochrany, v oblasti chudoby a sociálního vyloučení, životních podmínek, zdraví, používání nových komunikačních technologií, což podpoří ukazatele pro srovnávací přehled sociálních ukazatelů, evropský semestr a cíle udržitelného rozvoje stanovené EU,
- ✓ v roce 2024 vyhotoví **zprávu** o této strategii, v níž bude posouzen pokrok při jejím provádění, a v případě potřeby aktualizuje její cíle a opatření,
- ✓ vypracuje **strategii pro sběr údajů**, bude odpovídajícím způsobem řídit členské státy a poskytne analýzu stávajících zdrojů údajů a ukazatelů, včetně správních údajů.

10. Závěr

Touto strategií hodlá Komise dosáhnout dalšího významného zlepšení ve všech oblastech života osob se zdravotním postižením v EU i mimo ni. V nadcházejícím desetiletí podpoří tato strategie členské státy i orgány EU v jejich úsilí o provádění úmluvy. Uskutečnění iniciativ naplánovaných v této strategii přispěje k snížení diskriminace a nerovností a k podpoře osob se zdravotním postižením, aby se do roku 2030 zajistilo, že tyto osoby mohou v plné míře využívat svých lidských práv, základních svobod a práv EU na rovnoprávném základě s ostatními, a aby se v co největší možné míře zajistila jejich nezávislost, účast na životě společnosti a důstojné životní podmínky.

Splnění cílů této strategie bude vyžadovat pevné odhodlání členských států prosazovat politiky a opatření, jež zajistí přístupné prostředí, vysoce kvalitní inkluzivní vzdělávací systémy a účinné cesty k zaměstnání osob se zdravotním postižením za spravedlivých podmínek.

Posílení postavení osob se zdravotním postižením za účelem plného zapojení a přispění k přechodu na inkluzivní, zelenou a digitální ekonomiku a k demokracii znovu potvrdí hodnoty EU zakotvené ve Smlouvách. Zajistí významné přispění k Unii rovnosti a posílí práva osob se zdravotním postižením v celosvětovém měřítku.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu ke spolupráci a k tomu, aby při provádění úmluvy na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni šly příkladem. **Vyzývá Radu, aby přijala k této strategii závěry.**

¹¹² Např. osoby se zdravotním postižením žijící v ústavu, zdraví, humanitární pomoc, zaměstnání.